

AFRİKA BÜLTENİ
Ekim – Kasım –Aralık 2017

Afrika Araştırmaları Merkezi
Kırklareli Üniversitesi

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın Afrika Ziyaretleri

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, 24-27 Aralık'ta Sudan, Çad ve Tunus'a resmi ziyaret gerçekleştirdi. Köklü tarihi ve kültürel ilişkilere sahip olunan her üç ülkede yapılan görüşmelerde, ikili ilişkilerin ve iş birliğinin tüm veçheleriyle ele alınıp uluslararası gelişmeler hakkında görüş alışverişinde bulunuldu. Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın ziyaretleri vesilesiyle düzenlenen iş forumlarının, iş adamlarının yerel muhataplarıyla bir araya gelerek iş birliği imkanlarını ele almasına da fırsat oluşturuldu.

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın, Sudan ve Çad ziyaretleri, Türkiye'den bu ülkelere "Cumhurbaşkanı" düzeyinde yapılan ilk resmi ziyaret olması bakımından tarihi öneme sahip. Tunus ziyaretinin ise 2012'den bu yana Türkiye'den Tunus'a "Cumhurbaşkanı" seviyesinde ilk ziyaret olma özelliği taşıdığı belirtilerek, ziyarette Cumhurbaşkanı Erdoğan'a bakanlar, diğer yetkililer ve iş adamlarından oluşan geniş bir heyet refakat etti.

Türkiye'nin Sudan, Çad ve Tunus ile 2012'de 1,3 milyar dolar olan toplam dış ticaret hacmi 2016'da yaklaşık yüzde 29 artışla 1,7 milyar dolara yaklaştı. Türkiye'nin söz konusu üç ülkeyle dış ticaret hacmi 2012-2016 yıllarında toplam 7,4 milyar dolar oldu. Türkiye'nin bu ülkelere son beş yıldaki toplam ihracatı 6,2 milyar dolara yaklaşırken bu ülkelerden yapılan ithalat aynı dönemde toplam 1,2 milyar doları geçti. Türkiye ile Sudan arasında 10 milyar dolarlık ticaret hedefi doğrultusunda 22 anlaşma imzalanarak ilk adım atıldı.

Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM) Başkanı Mehmet Büyükekşi, Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın iş dünyasına öncelikli olarak mevcut ticaret hacmini kısa vadede 1 milyar dolara, uzun vadede ise 10 milyar dolara çıkarma hedefi verdiğini söyledi. Türk ihracatçılarının Sudan'da finansmanla ilgili sıkıntıları olduğuna işaret eden Büyükekşi, "Bankaların faaliyet göstermesi gerekiyor. Gümrüklerle ilgili sorunlar var. Cumhurbaşkanımız da gündeme getirdi, gümrük vergilerinin düşürülmesi gerekiyor. Ticaretin tek taraflı artması hiçbir zaman sürdürülebilir değil. Cumhurbaşkanımızın gündeme getirdiği gibi iki tarafın da kazandığı bir sistem geliştirmemiz lazım." dedi. Müstakil Sanayici ve İşadamları Derneği (MÜSİAD) Genel Başkan Yardımcısı Adnan Bostan da Sudan'ın Afrika'da Türk girişimcilerin en fazla yatırım yaptığı yerlerden biri olduğunu, iki ülke liderinin belirlediği 10 milyar dolarlık ticaret hacmi hedefini tutturmak için potansiyelin değerlendirilmesi gerektiğini söyledi. Potansiyelin tarımdan sanayiye her alanda olduğunun altını çizen Bostan, her iki tarafın da bir program dahilinde yoğun şekilde çalışması gerektiğini bildirdi. Türk yatırımcılarının Sudan'da yaşadığı en büyük sorunlardan birinin vergilendirme olduğunun altını çizen Bostan, Sudan'ın bölgedeki birçok ülkeyle özel anlaşmaları olduğunu ve bu ülkelerden gelen ürünlerin daha düşük maliyetle ulaştığını anlattı.

Somali'deki Terör Saldırısı

Somali'nin başkenti Mogadişu'da bomba yüklü araçla düzenlenen saldırıda 300'den fazla kişi hayatını kaybederken, en az 200 kişi yaralandı. Saldırı toplu taşıma araçlarının kullandığı istasyon yakınlarında gerçekleştirildi. Somali Cumhurbaşkanı Muhammed Abdullah Muhammed, yaşanan saldırının ardından 3 günlük ulusal yas ilan etti. Somali ordusundan bir yetkili, Cumhurbaşkanı Muhammed Abdullah Fermacu'nun, Mogadişu'da geçen hafta 300'den fazla kişinin ölümüne sebep olan bombalı saldırılardan sorumlu tutulan terör örgütü Eş-Şebab'a karşı "savaş hali" ilan edeceğini söyledi.

Saldırıların ardından "teröre karşı birlik" etkinliği düzenlendi. Cumhurbaşkanı Fermacu, gösteride yaptığı konuşmada, "14 Ekim 2017 Cumartesi, Somali halkı için çok kötü bir gündü.

Terörün masumların kanını akıttığı gündür. Ancak bundan sonra Somalililerin teröre karşı birlik olduğu gün olacak." dedi. Somali Cumhurbaşkanı Muhammed Abdullah Fermacu, Başbakan Hasan Ali Hayri, çok sayıda bakan, milletvekili ve Türkiye'nin Mogadişu Büyükelçisi Olgan Bekar'ın da aralarında olduğu diplomatik misyon temsilcilerinin katıldığı yürüyüşte terör saldırıları kınandı. Saldırı, Türkiye, İslam İşbirliği Teşkilatı (İİT) ve Arap Birliği tarafından da kınanmıştı.

Zimbabve'de Askeri Müdahale

Zimbabve ordusu, Mugabe ve eşinin gözaltında tutulduğunu belirterek, Mugabe'nin çevresindeki "suçluların" da yakalanması için harekete geçtiklerini açıkladı. Darbe yapmadığını ileri süren Zimbabve ordusu, iki hafta önce Mugabe'nin görevden aldığı eski Devlet Başkan Yardımcısı Emmerson Mnangagwa'nı Geçici Devlet Başkanı olarak atadı.

Öte yandan ordu tarafından ele geçirilen iktidar partisi Zimbabve Afrika Ulusal Birliği-Yurtsever Cephesi'nin (ZANU-PF) sosyal medya hesabında yapılan açıklamada, askeri girişimin bir darbe olmadığı, ülkede "kansız barışçıl bir geçişin" yaşandığı iddia edildi. Açıklamada, "Ne Zimbabve ne de iktidar partisi, Mugabe ve onun eşinin mülkiyetinde değildir." ifadesi kullanıldı.

Göreve 2014 yılında atanan ve 1980'den bu yana Mugabe'nin kabinesinde yer alan Mnangagwa, yine Mugabe'yi devirmek istemekle suçlanan Joice Mujuru'nun yerine getirilmişti. Zimbabve Devlet Başkanı Robert Mugabe, askeri müdahaleden bir hafta sonra görevinden istifa ettiğini açıklayarak 37 yıldır süren devlet başkanlığı görevi sona erdi. Mugabe, mektubunda, istifa kararının gönüllü olarak aldığını belirterek, kararın Zimbabve halkının refahına yönelik duyduğu endişeden ve yetkinin sorunsuz şekilde el değiştirmesi arzusundan kaynakladığını söyledi.

Burundi'de Şiddet Olayları

Ülkedeki İnsan Hakları Topluluğunun (ITEKA) hazırladığı raporda, Devlet Başkanı Pierre Nkurunziza'nın üçüncü kez iktidara gelmesine karşı olduğunu açıklayan muhaliflere yönelik şiddetin sürdüğü iddia edildi. Ülkede çok sayıda sivilin kaçırıldığı, işkenceye maruz kaldığı ve sebepsiz yere gözaltına alındığı savunulan raporda, yaşanan şiddet olaylarında çoğu muhalif 50'ye yakın kişinin öldürüldüğü ileri sürüldü. Burundi'de 10 yıldır iktidarda olan Nkurunziza'nın, hükümetle silahlı gruplar arasında Ağustos 2000'de imzalanan Aruşa Anlaşması'nda yer alan "devlet başkanının yalnızca iki kez seçilebileceğine" ilişkin maddeye rağmen Nisan 2015'te üçüncü kez devlet başkanlığı için adaylığını açıklamasının ardından ülkede siyasi kriz ve şiddet olayları başlamıştı. Resmî verilere göre, şiddet olaylarında binden fazla kişi hayatını kaybetmiş, 400 binden fazla kişi komşu ülkelere sığınmak zorunda kalmıştı.

Nijerya'da Boko Haram Şüphelileri Serbest

Nijerya'da 760 Boko Haram şüphelisi, rehabilitasyon ve topluma kazandırma programına katıldıktan sonra serbest bırakıldı. Yapılan açıklamada Boko Haram şüphelisi olarak gözaltına alınan kişilerin katıldığı Borno Rehabilitasyon Merkezi'ndeki programın olumlu sonuçlar verdiğini ve rehabilitasyon çalışmaları sonucunda Boko Haram'ın ülkenin kuzeydoğusundaki etkisinin azaldığını vurguladı. Böylelikle 2017 yılında 2600'ü aşkın kişi rehabilitasyon ve topluma kazandırma programının ardından serbest bırakılmış oldu.

Sudan'da Halkın Elindeki Silahlar Toplandı

Başkent Hartum'da düzenlenen "Yasadışı silahların tehlikeleri" başlıklı sempozyumda konuşan ordu sözcüsü Tuğgeneral Ahmed Halife eş-Şami, "İki ay önce başlatılan silahların gönüllü olarak teslim edilmesi kampanyası kapsamında Darfur ile Kordofan eyaletlerinde 15 binden fazla silah toplandı, 500'den fazla arazi aracına el konuldu." dedi. Silahların toplanabilmesi için keşif uçaklarının, hızlı müdahale ekipleri ve 9 bin 400 güvenlik gücünün hazırlandığını ifade eden Şami, silah kaçakçılığını kontrol etmek için komşu ülkelerle aralarındaki 64 sınır kapısına radarlar yerleştirildiğini söyledi. Kabilelerin elindeki silahların sayısı ile ilgili resmi bir veri bulunmamakla birlikte bunun ağır silahlar dahil olmak üzere yüz binleri bulduğunu ifade edilmektedir.

Afrika Fili Dişleri İçin Katlediliyor

Nesli Tehlike Altında Olan Yabani Hayvan ve Bitki Türlerinin Uluslararası Ticaretine İlişkin Sözleşme (CITES) tarafından yayımlanan rapora göre, 2016'da 40 ton kaçak fildişi ele geçirildi. CITES, bunun tüm zamanların en yüksek rakamı olduğuna işaret etti. Raporda son 10 yılda 111 bin Afrika filinin dişleri için katledildiğine dikkat çekildi. Özellikle Orta Afrika'da son 10 yılda av nedeniyle fil nüfusunda ciddi miktarda azalma yaşandığını vurguladı.

Eski Ünlü Futbolcu Weah, Liberya Devlet Başkanı Seçildi

Yaklaşık 2,1 milyon kayıtlı seçmenin bulunduğu Liberya'da 26 Aralık'ta devlet başkanlığı seçiminin ikinci turu düzenlendi. Liberya Ulusal Seçim Komisyonu (NEC) Başkanı Jerome Korkoya yaptığı açıklamada, George Weah'ın oyların % 61,5'ini aldığını, eski Devlet Başkanı Yardımcısı Joseph Nyumah Boakai'nin ise % 38,5'te kaldığını belirtti.

1989, 1994 ve 1995'te "Yılın Afrikalı Futbolcusu" ödülleri, 1995'te de Avrupa'da "Yılın Futbolcusu" ödülünü kazan ilk Afrikalı futbolcu Weah, 1996'da "FIFA Fair Play" ödülünü ve 1998'de "Yüzyılın Afrikalı Oyuncusu" seçilerek Afrika'nın yetiştirdiği en büyük futbolcu olarak tarihe geçti.

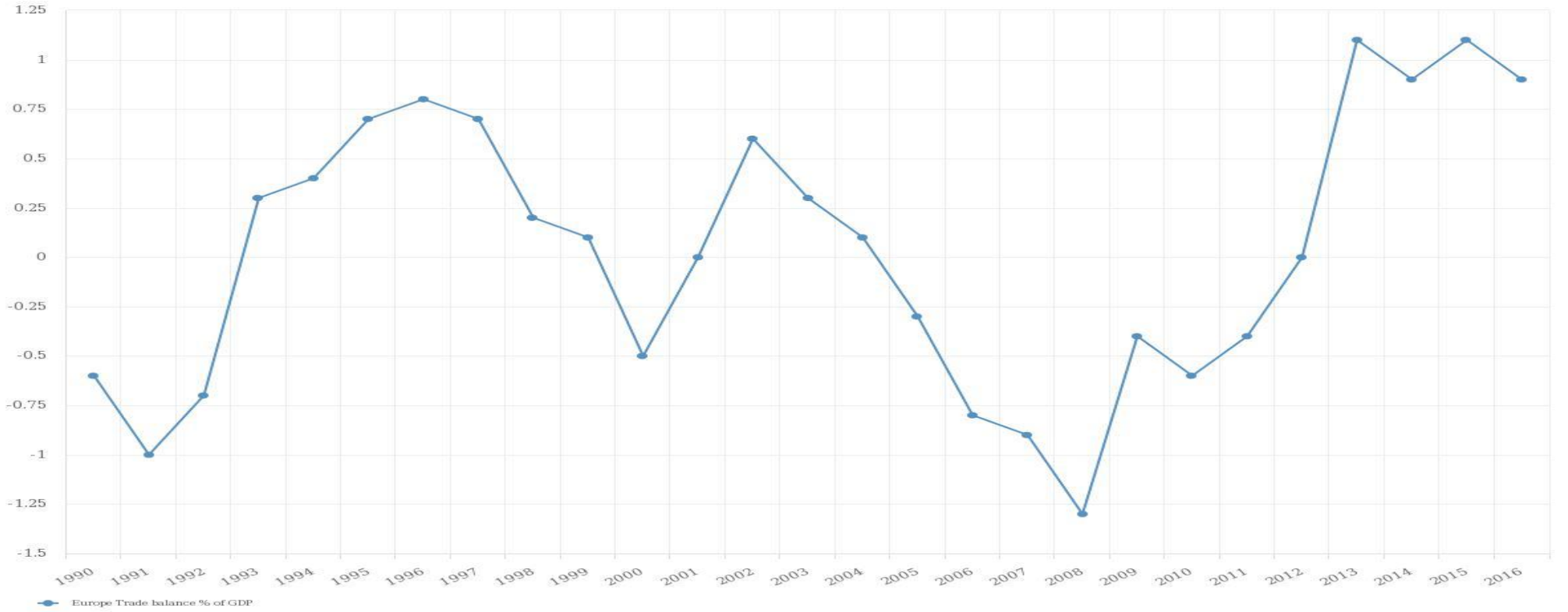
AFRİKA' nın DIŞ TİCARET AÇIĞI NEREYE GİTMEKTE?

Tablo 1 Afrika kıtasının 1990 -2016 yılları arasında (ihracat – ithalat) farklarını göstermektedir. Söz konusu periyotta aradaki farklar genel anlamda dış ticaret fazlası olarak izlenmesine karşın 2012 yılı sonrası için dış ticaret açığına dönüşmüştür. Söz konusu açığın özellikle 2012-2016 yıllarında negatif eğimli ve ivmeli bir trend halini aldığı izlenmekte olup 2016 yılında yatay seyir ettiği gözlenmiştir. Afrika kıtasında yaşanan olumsuz trendin küresel bir dalgalanmadan mı? Yoksa tamamen Afrika kıtasının iç dinamiklerinde mi kaynaklandığını tespit edilmesine teminen diğer kıtalar ve ülkeler için aynı dönemleri kapsayan Tablo 2, 3, 4 ve 5; IMF ve UN veri tabanları kullanılarak oluşturulmuştur. İncelenen diğer kıtalar ve ülkelerde özellikle 2010 sonrası için Afrika ile benzer ve paralel bulgulara rastlanılmamıştır. Başka bir ifadeyle söz konusu olumsuz etkinin Afrika kıtası özelinde yaşandığı tespit edilmiştir. Bu anlamda Dünya ile negatif ayrıışan Afrika'da 2012 sonrası söz konusu durum neden yaşandığı ampirik çalışmalarla aydınlatılmaya muhtaçtır.

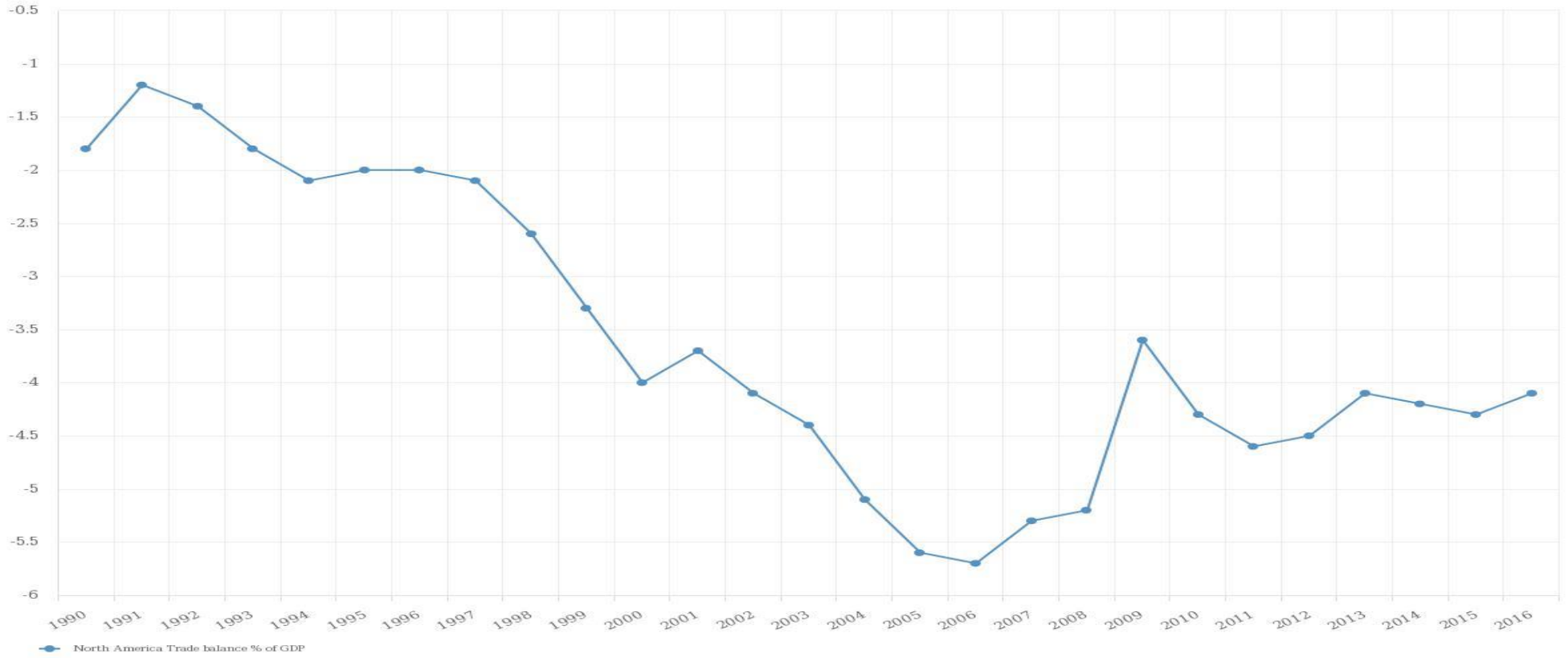
Tablo 1: Afrika'nın İhracat- İthalat Farklarının GSMH' oranı

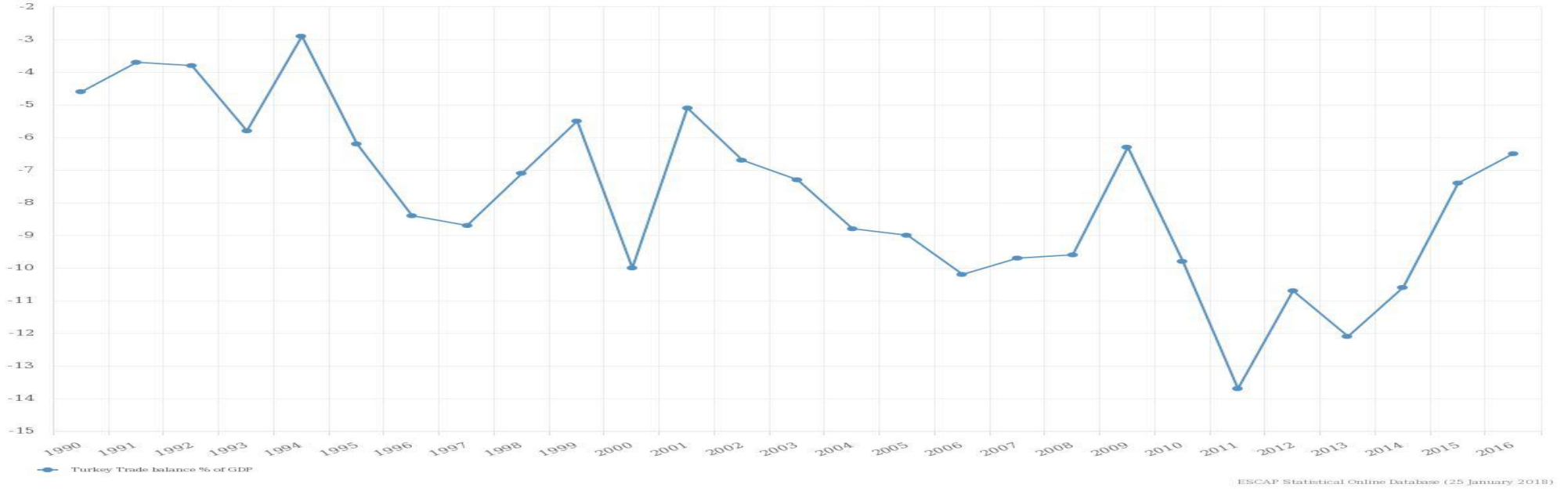
Tablo 2: Avrupa Kıtası'nın İhracat- İthalat Farklarının GSMH' oranı

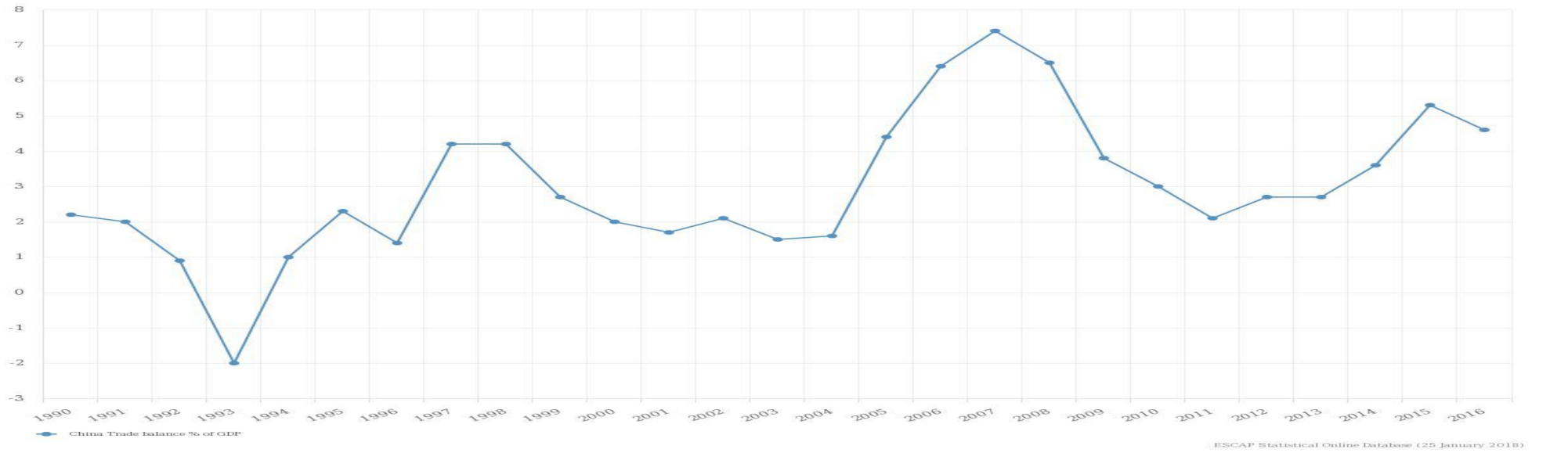
Tablo 3: Kuzey Amerika'nın İhracat- İthalat Farklarının GSMH' oranı

Tablo 4: Türkiye'nin İhracat- İthalat Farklarının GSMH' oranı

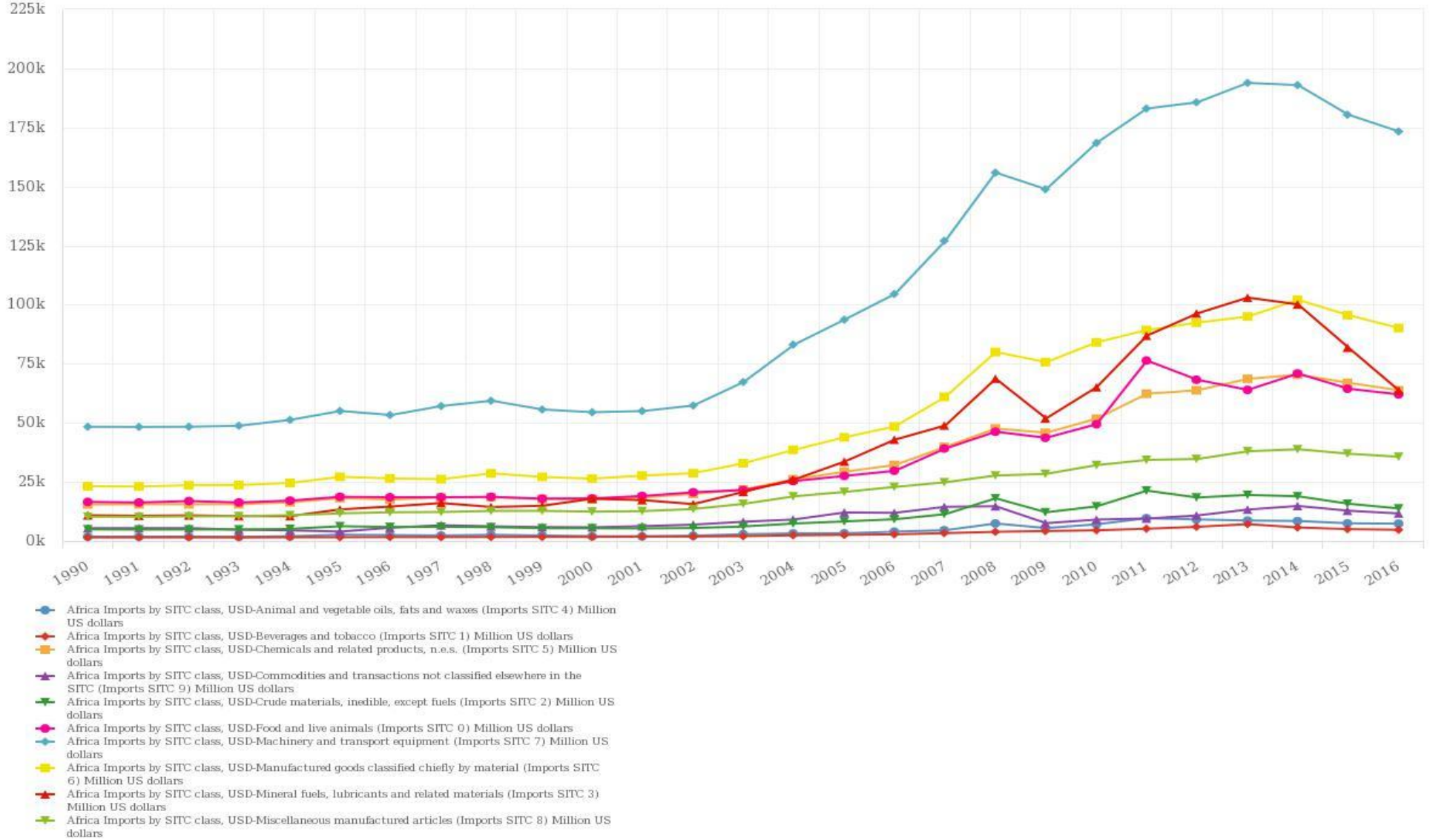

Tablo 5: Çin'in İhracat- İthalat Farklarının GSMH' oranı

AFRİKA'nın 1990-2016 YILLARI ARASINDA DIŞ TİCARETİNİN MALLAR İTİBARIYLA DAĞILIMI

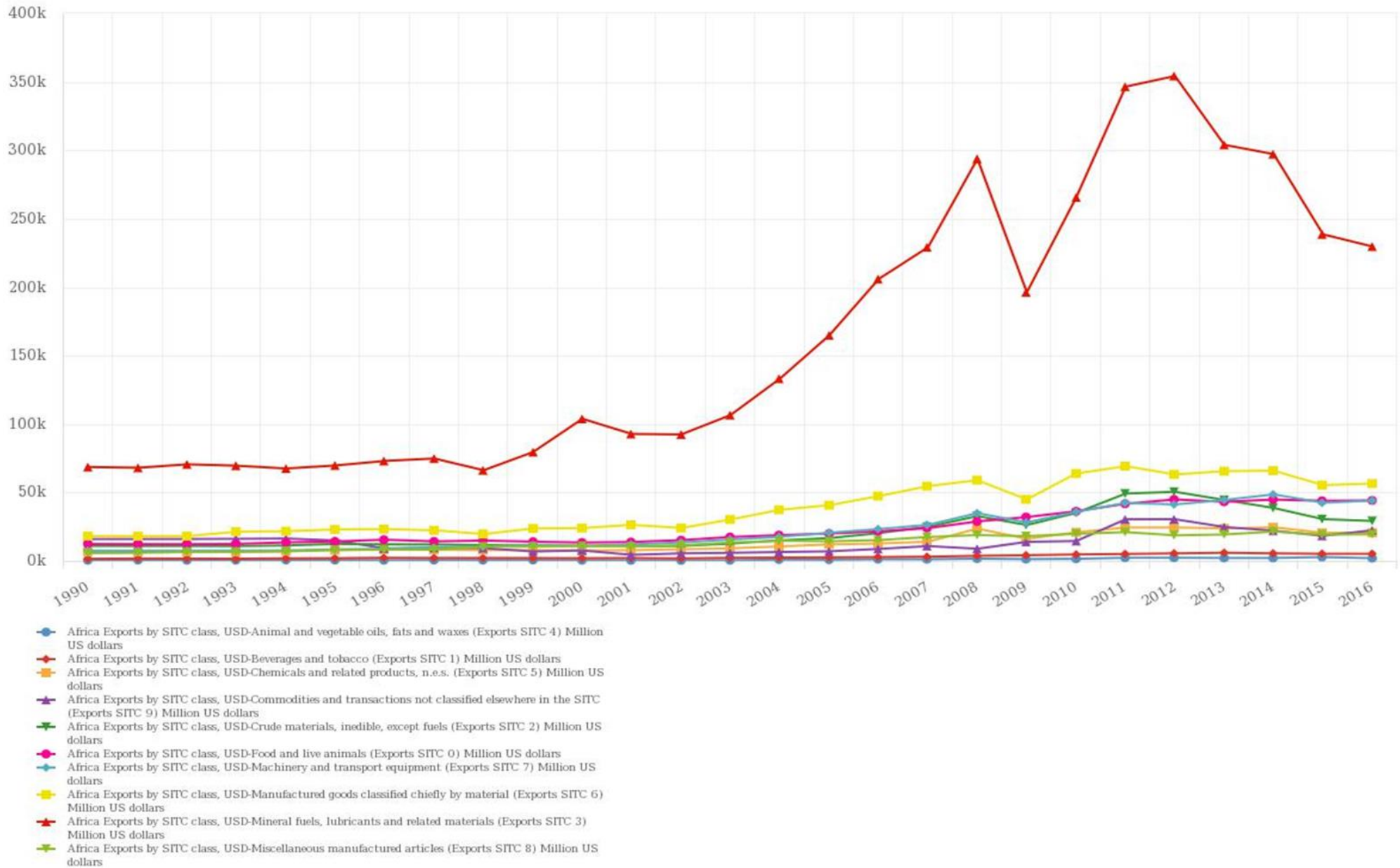
(A) İTHALATI:

IMF ve UN veri tabanlarından oluşturulan yukarıdaki grafiğe göre Afrika'nın mal ithalatında yer alan ilk beş kalem:

- (1) Makine ve taşıma araçları (mavi ve karolu çizgi).
- (2) Sanayi ve yatırım malları (sarı ve kareli çizgi)
- (3) Katı mineral yakıtlar ve sanayi yağları (kırmızı ve üçgenli çizgi)
- (4) Canlı hayvan ve gıda (pembe ve yuvarlaklı çizgi)
- (5) Kimyasallar (turuncu ve kareli çizgi)

(B) İHRACAT

IMF ve UN veri tabanlarından oluşturulan yukarıdaki grafiğe göre Afrika'nın mal ihracatında yer alan ilk beş kalem:

- (1) Katı mineral yakıtlar ve sanayi yağları (kırmızı ve üçgenli çizgi)
- (2) Sanayi ve yatırım malları (sarı ve kareli çizgi)
- (3) Petrol dışında kalan yeraltı zenginliği hammaddeler (koyu yeşil ve ters üçgenli çizgi)
- (4) Canlı hayvan ve gıda (pembe ve yuvarlaklı çizgi)
- (5) Makine ve taşıma araçları (mavi ve karolu çizgi).

Yukarıda yer alan veriler ışığında Afrika Kıtasının mal ihracatı ile ithalatında yer alan ilk beş kalemin yeraltı zenginliği kapsamına giren hammadde ihracatı dışında paralellik gösterdiği izlenmektedir. Bu durum da Afrika Kıtası'nın neden ilgi odağı olduğuna işaret etmektedir.

Kaynakça: Dünya Bülteni, IMF, UN, WTO, AA, Reuters, NY Times, The Economist, Cnbc News.

AFRİKA ARAŞTIRMALARI UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ

Tarihçe

Afrika Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi, Afrika ile ilgili konularda kamuoyunun ve dış politika çevrelerinin ihtiyaçlarını karşılayabilmek amacıyla 04.04.2011 tarihinde Kırklareli Üniversitesi Rektörlüğü'ne bağlı bir birim olarak kurulmuştur.

Merkezin Amacı

Afrika kıtasındaki siyasi, ekonomik ve kültürel gelişmeleri takip ederek, Türkiye'nin bu kıta ülkeleriyle ikili ve çok taraflı ilişkilerine ve bu ilişkilerin tarihi, kültürel, siyasi, ekonomik, sosyolojik ve jeopolitik yapısına yönelik bilimsel araştırmalar yoluyla özellikle araştırma ve uygulama projeleri planlamak ve yürütmek, bu kıtada faaliyet gösteren kamu ve özel kuruluşlara danışmanlık desteği ve gerekli uzmanların yetiştirilmesini sağlamaktır.

Merkezin Çalışmaları

Afrika – Türkiye ilişkilerinin, tarihten gelen bağlarla birlikte gelişmesine katkıda bulunmayı sürekli kılabilmek için önümüzdeki yıllarda gerçekleştirmeyi hedef aldığı faaliyetler arasında öncelikli olarak Afrika konusunda bir uzmanlık kütüphanesi oluşturmak, alanla ilgili bir akademik bir dergi çıkarmak, ulusal ve uluslararası sempozyumlara ev sahipliği yapmak, Afrika haber bültenleri yayınlamak, ulusal ve uluslararası Afrika Merkezleriyle karşılıklı işbirlikleri geliştirmek, Afrika Büyükelçilikleriyle birlikte ortak kültürel etkinliklerde bulunmak, Afrika günleri düzenleyerek Afrika etkinlikleri oluşturmak ve Türkiye'de Afrika üzerine çalışan uzmanlar yetiştirmektir. Bulunduğu coğrafi konum Kırklareli'nden hareketle Trakya Bölgesi'nde ve Türkiye'de uluslararası konularda siyasi, ekonomik, kültürel, sosyal ve hukuki nitelikli bilimsel araştırma ve çalışmalar yapmayı, yurt içi ve yurt dışındaki ilgili kurum ve kuruluşlarla birlikte ortak çalışmalar kapsamında bilgi birikiminin oluşturulması ve paylaşılmasını sağlamayı gaye edinen bir çalışma programı yürütmektir.

E-Posta: afrika@kirklareli.edu.tr

Web: <http://acm.kirklareli.edu.tr>

@klu_afrika

